

SÖYLEŞİ :: DEMİR-ÇELİK SANAYİMİZ ve GELECEĞİ

23 Şubat 2004 Çarşamba günü, Odamız 50. Yıl Eğitim Merkezinde Doç. Dr. C. Sencer İmer'le 'Demir-Çelik Sanayimiz Ve Geleceği' konulu bir söyleşi gerçekleştirildi.

Söyleşide; ülkelerde ekonomik kalkınma ve gelişme ile çelik üretimi arasında yakın bir ilişki bulunduğunu ancak salt üretimin bir ölçü olmayacağını ayrıca kişi başına düşen çelik tüketimini ve enerji tüketiminin de önemli parametreler olduğunu belirten Sayın İmer, Türkiye'deki Demir-Çelik Sektörünün kurulması, gelişimi ve geleceği üzerine ayrıntılı bir değerlendirme yapmıştır.

Türkiye için yaşamsal önemi olan Demir-Çelik Sektörünün lokomotifi durumunda vurgu yapan Sayın İmer'in bu konudaki değerlendirmesi aşağıdaki gibi olmuştur.

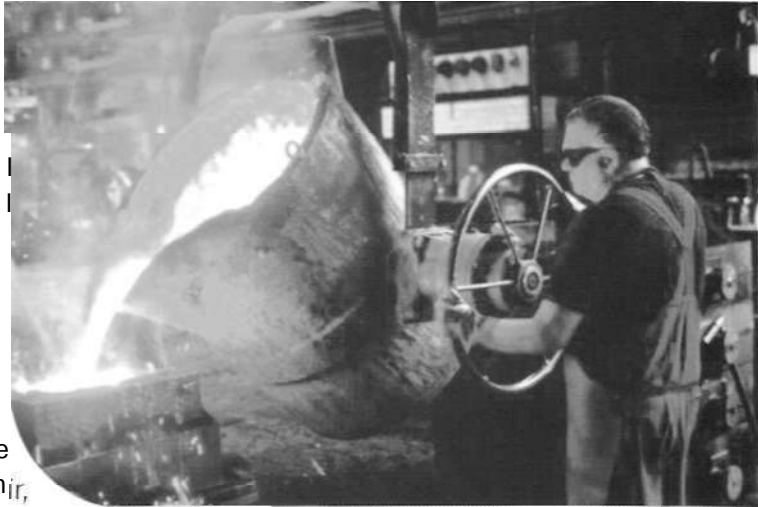
"Erdemir'in özelleştirilmesi bugünlerde gündeme gelmektedir. Erdemir, zaten, özel bir kuruluştur. Sermayesinin takriben %46'sı kamuya aittir. Erdemir bir tekeldir ve başarılıdır. Başarısının sırrı, devlet, yabancı sermaye ve küçük tasarruf sahiplerinin iştiraki ile kurulmasına rağmen özel

bir kanunu olmasıdır. Bu kanunda, 1990'lara kadar devletin %60 civarında olan hislerine düşen karlar dağıtılmaz ve sürekli Erdemir'in büyümesi için gerekli yatırımlarda kullanılır, denilmektedir. Ayrıca kanun, yönetimde "kuvetler ayrımı" prensibini getirerek Genel Müdür ve Yönetim Kurulunu, icra ve kararı kişi olarak ayırmaktadır. 1962'den 1965'e kadar yatırımı tamamlanarak, demir cevheri ve kömüre dayalı bir entegre tesis olarak üç yılda tamamlanmış, 570.000 ton/yıl sınırlı çelik üretimi ile Türkiye'nin yegane yassı ürün üreten tesisi olmuştur. Erdemir'in kurulmasını müteakip Türkiye'de otomotiv sanayi kurulmuş, dikişli boru fabrikaları gemi inşa alanında ilerlemeler olmuş, dayanıklı tüketim malları üretimi başlamıştır. Bunlar bir tesadüf değildir, zira bu sanayilerin hepsi Erdemir'in ürettiği yassı ürünleri kullanmaktadır. 1963te Kıbrıs'ta Rumların adadaki Türklere karşı giriştiği yok etme hareketine Türkiye uluslar arası antlaşmalardan doğan haklarına dayanarak ancak havadan müdahale edebilmiştir. Zira Türkiye'ye gerekli çıkartma gemileri verilmiyordu. Erdemir'in üretime geçmesini müteakip 1965'ten sonra Türkiye, Erdemir'in ürettiği levhalar ile kendi çıkartma gemilerini imal edip 1974 Kıbrıs Barış Harekatını gerçekleştirmiştir. Erdemir'in ve Erdemir gibi tesislerin Türkiye'nin savunma sana-

yisi için vazgeçilmez yönleri vardır. Türkiye Demir-Çelik işletmeleri (TDÇİ) bünyesinde faaliyet gösteren Kardemir'in 1995 yılında özelleştirilmesinden sonra isdemir de 2002'de 50 milyon dolar karşılığında Erdemir'e verilmiştir, isdemir'in yeniden kurulma değeri 2.2 milyon ton/yıl sıvı çelik kapasitesine göre 4 milyar dolardır. Erdemir'in kendi 6 milyar dolarlık kurulma değeri buna eklenirse, Erdemir ve isdemir'in toplam yeniden kurulma değeri 10 milyar dolar olur. Erdemir'e ayrıca, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu(MKEK) Kırıkkale tesislerine ait "dikişsiz boru fabrikası" da verilmiştir. AAKEK'nin "dikişsiz boru fabrikası" Türkiye'nin yegane dikişsiz boru üreten tesisidir. MKEK'de ürettiğimiz havan topları bu dikişsiz borulardan üretilmektedir. Ayrıca TDÇİ'ye ait olan ve bugün görünür rezervi takriben 60 milyon ton olan Divriği ve Hekimhan demir cevheri yatakları da Erdemir'e verilmiştir. Jeologların tahminlerine göre bu havzada başka zengin demir cevheri yatakları da bulunmaktadır. Ayrıca Erdemir'in silisli sac yapan Romanya'da bir tesise iştiraki ve Gemlik'teki Borçel soğuk sac haddehanesinde de iştiraki bulunmaktadır. Bütün bu yapısı ile Erdemir, İMK borsasında 2 milyar dolar civarında bir değere sahip görünmektedir. Eğer Erdemir, öngörüldüğü gibi 2005 yılında %46 kamu hisseleri karşılığı bir yabancı demir-çelik şirketine verilirse, takriben 1 milyar dolar karşılığı yeniden kurulma değeri 10 milyar doların üzerinde olan tekel konumundaki tesisler, yabancı bir tekele verilmiş olacaktır. Bu durum Türkiye'nin sanayileşme, demir çelik sanayiinin ilerleme hedeflerini tamamıyla yabancı bir tekelin eline bırakmak anlamına gelecektir ki, kabul edilmesi Türkiye'ye uzun yıllar kaybettirebilir. Şu anda Türkiye'nin önündeki en ciddi sorunlardan biri Erdemir'in kamu hisselerinin bir yabancı tekele bırakılması sorunudur. Bu kesinlikle kabul edilmemelidir. Erdemir, 1965'te kurulduğu kapasite olan 570.000 ton/yıl sıvı çelik üretim seviyesinden, kamu payına düşer karları yatırıma dönüştürerek 3 milyon ton/yıl sıvı çelik üreten bir tesis haline gelmiştir. Erdemir'in yalnız 2004 yılı karı takriben 450 milyon

dolardır. Erdemir, kendi gücüyle ulusal düzeyde kendisine verilen hedeflere doğru büyüebilir. Devletin, bu konuda Erdemir'e yardımcı olması gerekir. Yabancı bir tekele verilen bir Erdemir, yabancı tekelin ona biçeceği rolü oynar: yerinde sayabilir, belli üretimleri yapmayabilir, hatta küçülebilir. Erdemir'in yabancı tekel marifetiyle büyüyeceği ihtimaline göre hareket etmek, dünyadaki sanayileşme gelişmelerine, sanayileşmiş ülkelerin kendi ülkelerindeki sanayi üstünlüğünü korumak ilkesine ve gerçeğine aykırıdır.

Türkiye, Erdemir'i mevcut yapısıyla geliştirmeli, özelleştirmemeli, zaten özel ve özerk olan Erdemir'i mevcut kapasitesinden, 7 milyon ton/yıl sıvı çelik kapasitesine kavuşturmalı, isdemir'i artan sıvı çelik kapasitesini 7 milyon ton/yıl kapasitesine çıkarmalı, 2025 yılına kadar yılda 45 milyon ton sıvı çelik üretebilecek şekilde çelik sanayiini geliştirmeli ve AKÇT ile yapılan antlaşmayı ulusal çıkarları açısından tekrar AB ile müzakere etmelidir. Türkiye'nin gelişmiş bir ülke olması için devletin, çelik sanayiinde tıpkı genel olarak sanayileşmede ve kalkınmada olduğu gibi ulusal çıkarları gözeterek uzun vadeli politikalar geliştirmesi ve uygulaması şarttır. (*)"

(*) Üretim değerleri a) World Steel in Figures, IISI, 2004 Edition b) Demir-Çelik Üreticileri Derneği Bülteni, ocak-mart 2004 kaynaklarından alınmıştır.